

ÍSLENSKA / ENGLISH

**Spurningar og svör fyrir
fjöltýngdar fjölskyldur**

**Questions and answers for
multilingual families**

**Tvö – þrjú – fjögur tungumál?
Two – three – four languages?**

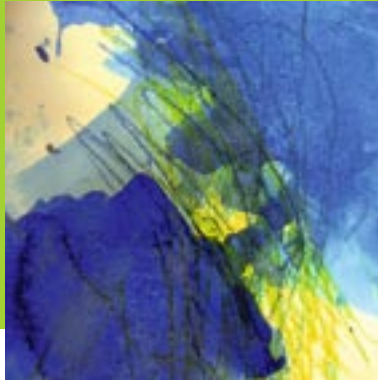

ÍSLENSKA

Tvítyngi – auður fyrir einstakling og samfélag	4
Geta börn lært tvö eða fleiri tungumál jafn vel?	6
Hvaða tungumál eigum við að tala við barnið?	6
Hvaða mál á að tala ef foreldrar eiga ekki sama móðurmál?	8
Getur barnið lært íslensku ef foreldri talar sitt móðurmál?	10
Er bagalegt ef barnið blandar saman tungumálum?	12
Hvað á ég að gera ef barnið svarar mér á íslensku?	14
Hvað get ég gert til að styrkja móðurmál barnsins?	16
Hvernig get ég hjálpað barninu að læra íslensku?	18
Hvað á að gera ef barnið hættir að tala í leikskólanum?	20
Orðskýringar	22

ENGLISH

Bilingualism – benefits for the individual and society	5
Can children learn two or more languages equally well?	7
Which language should we speak to our child?	7
Which language is best to speak if parents each have their own mother tongue?	9
Can my child learn Icelandic if I speak my mother tongue?	11
Is it bad for the child to mix languages?	13
What should I do if my child responds in Icelandic?	15
What can I do to strengthen the child's mother tongue?	17
How can I help my child learn Icelandic?	19
What should I do if the child stops speaking at pre-school?	21
Glossary of terms	22

Sterkt móðurmál er ekki einungis mikilvægt fyrir samskiptin í fjölskyldunni það auðveldar líka börnum að tileinka sér íslensku sem annað tungumál.

Tvítýngi – auður fyrir einstakling og samfélag

Það er ávinningur fyrir sérhvern einstakling að hafa vald á mörgum tungumálum og fjöltyngdir einstaklingar eru afar verðmætir fyrir samfélagið. Þegar fjölskyldur flytjast milli landa er auðveldara fyrir þær að halda tengslum við heimaland sitt ef þær viðhalda móðurmálinu. Börn í slíkum fjölskyldum geta betur skilið og tileinkað sér menningararf foreldranna ef þau kunna móðurmál þeirra.

Sterkt móðurmál er ekki einungis mikilvægt fyrir samskiptin í fjölskyldunni það auðveldar líka börnum að tileinka sér íslensku sem annað tungumál. Góður mál-skilningur stuðlar að sterkri sjálfsmynd og að barnið skynji sig sem mikilvægan hluta af heild.

Yfirleitt eiga börn ekki í vandræðum með að læra tvö eða fleiri tungumál samtímis. En eigi það að læra málin svo að þau nýtist í samskiptum þarf fjölskylda og leikskóli að hjálpast að. Mikilvægt er að barnið fái hvatningu fullorðinna til að nota tungumálin jöfnum höndum. Í samskiptum í fjölskyldu og í leikskóla er hægt að sýna barninu fram á að það er fullkomlega eðlilegt að tala fleiri en eitt tungumál.

Bilingualism – benefits for the individual and society

It is an advantage for any individual to speak several languages, but multilingual people are also very valuable to society. When families migrate to a new country it is easier for them to stay in touch with their home country if they maintain their mother tongue. Children in such families can better understand and learn about their origins if they know their parents' tongue. A strong grasp of the mother tongue also helps them learn Icelandic as a second language, and is important for interaction within the family. A firm understanding of language helps form a strong self image and helps the child perceive him/herself as an important part of the whole.

It is usually no problem for a child to learn two or more languages at the same time. But in order for her/him to use the languages as an effective communication tool, the family and pre-school staff need to work together. It is important that adults encourage the child to use the languages in equal measure.

Through communication within families and in pre-schools it is possible to demonstrate to the child that it is perfectly natural to speak more than one language.

A strong grasp of the mother tongue also helps them learn Icelandic as a second language, and is important for interaction within the family.

Geta börn lært tvö eða fleiri tungumál jafn vel?

Já, en af því að tungumálin eru notuð í ólíku samhengi er algengt að tvítyngd eða fleirtyngd börn ráði betur við eitt efni á einu tungumáli og annað efni á öðru. Barnið á t.d. hægara með að segja frá því sem gerist í leikskólanum á íslensku, en velur móðurmálið til að tala um það sem gerist heima. Það notar móðurmálið í samræðum við frændfólk og foreldra en víxlar á milli tungumála þegar það talar við systkini og vini. Slík málnotkun er tvítyngdum einstaklingum eðlileg. Þegar börn eru orðin talandi á móðurmáli/málum tileinka þau sér mishratt nýtt tungumál (íslensku) sem þau þurfa t.d. að nota í leikskólanum.

Hvaða tungumál eigum við að tala við barnið?

Talið það tungumál sem ykkur er tamast, en það er jafnan móðurmálið.

Foreldrum er líka hægara að ala barnið sitt upp á því tungumáli sem þeir tjá tilfinningar sínar á.

Margir fullorðnir eiga auðveldara með að rifja upp minningar, segja sögur og syngja fyrir börnin sín á því tungumáli sem þeir töluðu sjálfir sem börn. Þetta hefur mikla þýðingu fyrir samskipti og málþroska almennt þar sem góður grunnur í móðurmáli (einu eða tveimur) er nauðsynlegur fyrir frekara tungumálanám.

Talið það tungumál sem ykkur er tamast, en það er jafnan móðurmálið.

Can children learn two or more languages equally well?

Yes, but because languages are used in different contexts it is common for bi- or multilingual children to be able to deal with one subject better in one language and another subject in the other. For example, the child may find it easier to say what happens at pre-school in Icelandic, but chooses the mother tongue to talk about what happens at home. S/he uses the mother tongue in conversation with parents and relatives but switches between languages when talking to siblings or friends. Such language usage is natural for bilingual individuals. When children have achieved full command of their mother tongue, they will learn a new language (such as Icelandic) which they have to use at pre-school for instance, at their own.

Which language should we speak to our child?

Speak the language most familiar to you.

Speak the language most familiar to you. For most people this is their native language. It is also easiest for parents to raise their child using the language in which they are used to expressing their feelings. Many adults find it easier to recount memories, tell stories and sing for their children in the language they spoke themselves as child. This is important for interpersonal skills and language learning skills in general, as a good foundation in the native language/s is necessary for further language acquisition.

Hvaða mál á að tala ef foreldrar eiga ekki sama móðurmál?

Í fjölskyldum þar sem foreldrar eiga sitt hvort móðurmálið er mælt með því að þeir tjái sig á sínu máli í samskiptum við barnið og umfram allt fyrstu 2–3 árin. Þ.e.a.s. einn einstaklingur – eitt tungumál. Barnið tengir þá auðveldlega eitt tungumál við mómmu og annað við pabba. Þegar öll fjölskyldan er saman má tala það tungumál sem virkar eðlilegast, annað móðurmálið, íslenskuna eða þriðja tungumálið sem allir skilja. Í fjölskyldum þar sem annað foreldri er íslenskumælandi gildir það sama. Sennilegt er að íslenskan verði ráðandi í svona samsettri fjölskyldu búsettri á Íslandi, en ef vilji er til þess að barnið verði tvítyngt er mikilvægt að nota ólíkar aðferðir til að hjálpa því að ná tökum á báðum tungumálum, s.s. syngja með því, segja því sögur, lesa fyrir það o.s.frv.

Þegar öll fjölskyldan er saman má tala það tungumál sem virkar eðlilegast, annað móðurmálið, íslenskuna eða þriðja tungumálið sem allir skilja.

Which language is best to speak if parents each have their own mother tongue?

When the whole family is together choose whichever language works most naturally – one of the native languages, Icelandic or a third language which everyone understands.

In families where each parent has a different mother tongue it is recommended that they each use their own language to communicate with the child, especially during the first 2 – 3 years, i.e. one individual – one language. The child then easily associates one language with the mother and another with the father. When the whole family is together, choose whichever language works most naturally – one of the native languages, Icelandic or a third language which everyone understands. This also applies to families where one parent is a native Icelandic speaker. It is likely that Icelandic will come to be used in this type of composite family, but if parents wish that their child will become bilingual it's important to use different methods to help him/her master both languages, such as singing together, telling stories, reading together and so forth.

Foreldrar hjálpa barninu sínu mest að ná tókum á íslensku með því að styrkja móðurmál þess.

Getur barnið lært íslensku ef foreldri talar sitt móðurmál?

Já, rannsóknir sýna að börnum gengur betur að læra annað tungumál ef þau fá góðan grunn í móðurmáli sínu. Tungumálin vinna ekki gegn hvort öðru, þvert á móti. Ef barnið hefur lært hugtak á móðurmálinu auðveldar það því að læra samsvarandi hugtak á íslensku og öfugt.

Allir foreldrar óska þess að barninu þeirra gangi vel í skóla og vilja þess vegna að það læri íslensku sem fyrst. En það er engin ástæða til þess að hætta að nota móðurmál sitt í samskiptum við barnið. Foreldrar hjálpa barninu sínu mest að ná tókum á íslensku með því að styrkja móðurmál þess. Ef barnið á að ná góðum tókum á íslenskunni er best að það fái tækifæri til að nota hana með íslenskumælandi félögum og fullorðnum. Yfirleitt gerist þetta í leikskólanum og e.t.v. í samskiptum við íslenska vini fjölskyldunnar eða barnsins.

Can my child learn Icelandic if I speak my mother tongue?

Yes, research shows that children do better at learning a second language if they have a good foundation in their mother tongue. The languages don't compete against each other, they strengthen each other. If the child has learned a concept in the mother tongue it's easier for him or her to learn a corresponding concept in Icelandic and vice versa.

All parents want their child to do well at school and therefore to learn Icelandic as soon as possible. But there is no reason to stop using the mother tongue to communicate with the child. The best way to help the child master Icelandic is by strengthening his or her mother tongue. If the child is to gain a firm grasp of Icelandic it's best that s/he gets the opportunity to use it with Icelandic-speaking friends and adults. This generally happens at pre-school and during interaction with friends of the family or the child, who are Icelandic.

The best way to help the child master Icelandic is by strengthening his or her mother tongue.

Er bagalegt ef barnið blandar saman tungumálum?

Nei, yfirleitt ekki. Það er eðlilegt að lítil börn blandi saman orðum úr báðum tungumálunum í sömu setningu. Ástæðan getur verið sú að þau hafi ekki enn lært að skilja á milli ólíkra tungumála eða að þau vanti orð á því máli sem þau eru að tala þá stundina.

Annað algengt fyrirbæri er meira eða minna meðvituð víxlun milli tungumála sem eldri börn og fullorðnir grípa til í samskiptum við aðra tvítyngda einstaklinga. Þessi svokallaða merkjavíxlun er tvítyngdum einstaklingum eðlileg. Þeir nýta sér einfaldlega þann kost að víxla tungumálunum til að geta betur tjáð sig, t.d. þegar þeir vilja ná fram ákveðnum blæbrigðum í tjáningu sinni eða tilfinningu, vitna í eitthvað sem annar hefur sagt á öðru tungumáli eða skapa samkennd með þeim sem hafa sama málskilning. Margir eiga erfitt með að viðurkenna svona málnotkun. Þeim getur þótt bagalegt að „blanda“ tungumálum og halda að það sé merki um að viðkomandi hafi ekki vald á þeim. En rannsóknir sýna að það krefst allmikillar færni að víxla reiprennandi á milli tungumála og að það er bæði eðlilegt og þægilegra í samtali tvítyngdra.

Það er eðlilegt að lítil börn blandi saman orðum úr báðum tungumálunum í sömu setningu.

Is it bad for the child to mix languages?

No, generally not. It's normal for a young child to mix words from both languages in the same sentence. The reason may be that the child hasn't yet learned to distinguish between the languages, or that s/he lacks certain words in the language being spoken at the time.

Also common is a more or less conscious interchange of languages which older children or adults resort to in communicating with other bilingual individuals. This so-called code switching is common among bilingual people. They simply make use of the opportunity to switch languages in order to better express themselves, such as when they wish to capture fine distinctions in their expression or sentiments, to refer to something someone else has said in the other language or to create a sense of solidarity with those who speak the same language. Many find it difficult to accept this type of language use. They may find it unfortunate that languages are "mixed" and think it's a sign that the person in question doesn't have a good command of the language. But research shows that it demands considerable skill to switch fluently between languages and that it is both normal and comfortable in conversations between bilingual individuals.

It's normal for a young child to mix words from both languages in the same sentence.

Jafnvel þótt barnið noti
móðurmálið lítið þroskar
það með sér færni til að
tala það.

Hvað á ég að gera ef barnið svarar mér á íslensku?

Algengt er að börn velji á vissum tímabilum að nota íslensku alfarið, jafnvel þótt foreldrarnir reyni að vera samkvæmir sjálfum sér og tali móðurmál sitt við barnið. Ef foreldrar vilja að barnið verði tvítyngt er mikilvægt að þeir gefist ekki upp á því að nota móðurmál sitt. Einnig er æskilegt að barnið fái tækifæri til þess að hafa samskipti við jafnaldra og fullorðna sem tala minnihlutamálið.

Komið hefur í ljós að jafnvel þótt barnið noti móðurmálið lítið þroskar það með sér færni til að tala það.

Ef barnið talar íslensku þegar foreldrarnir tala móðurmál sitt hjálpa þau því mest með því að svara á móðurmálinu. Góð samskipti og samræður við barnið er alltaf mikilvægast, og skiptir þá minna máli hvaða tungumál er talað. Betra er að hlusta á það sem barnið hefur að segja fremur en hvernig það notar tungumálið og á hvaða tungumáli það tjáir sig. Mikilvægast er að vera þolinmóður, því það tekur tíma að kenna barninu eigið tungumál í umhverfi þar sem íslenskan hefur meiri þýðingu og er jafnvel hærra metin.

What should I do if my child responds in Icelandic?

It is common for children to choose to use only Icelandic at certain times, even though their parents try to be consistent in speaking their mother tongue with them. If parents want the child to be bilingual it's important that they don't give up on speaking their mother tongue. It is also desirable for the child to have an opportunity to communicate with peers and adults who speak the minority language.

Studies show that even if the child seldom uses the mother tongue, s/he is still developing the skills to use it.

If the child uses Icelandic when the parents are speaking their mother tongue, they help the child best by responding in the mother tongue. Good interaction and conversation with the child is always most important, no matter which language is being spoken. It is more important to listen to what the child has to say than how s/he uses the language or which language s/he uses. Parents should be patient, as it takes time to teach the child their language in an environment where Icelandic is used more frequently and is perhaps more highly regarded.

Studies show that even if the child seldom uses the mother tongue, s/he is still developing the skills to use it.

Hvað get ég gert til að styrkja móðurmál barnsins?

Pólsk börn í Póllandi og íslensk börn á Íslandi læra móðurmálið við margar og ólíkar aðstæður. Íslensk börn læra móðurmálið í samskiptum við fjölskyldu, ættingja og vini, í verslunum, í strætó, í leikskólanum og í skólanum. Allan daginn heyra þau, tala eða læra móðurmál sitt. Mörg börn af erlendum uppruna hafa ekki sömu möguleika á að þroska móðurmál sitt. Þorri þeirra heyrir og notar móðurmálið aðeins heima fyrir. Því þurfa fullorðnir í umhverfi barnsins, foreldrar og starfsmenn leikskóla að gefa því tækifæri til að læra og tala móðurmálið eins mikið og kostur er bæði innan og utan fjölskyldunnar, með jafnöldrum og fullorðnum. Foreldrar geta t.d. sungið og lesið fyrir börnin á móðurmálinu, sagt þeim sögur, spilað tónlist eða leyft þeim að horfa á myndefni frá heimalandinu. Einnig er mikilvægt að leggja sig fram um að nota fjölbreyttan orðaforða og setja orð á hluti og athafnir á móðurmálinu.

Í leikskólanum er t.d. hægt að gera ritmál barnsins sýnilegt og spila tónlist á móðurmáli þess.

Móðurmálskennta fer nú fram á mörgum tungumálum. Upplýsingar um kennsluframboð er hægt að fá hjá Alþjóðahúsi, www.ahus.is og www.modurmal.com

Foreldrar geta t.d. sungið og lesið fyrir börnin á móðurmálinu, sagt þeim sögur, spilað tónlist eða leyft þeim að horfa á myndefni frá heimalandinu.

Parents can sing and read for the child in the mother tongue, tell stories, play music or let the child watch movies from their homeland.

What can I do to strengthen the child's mother tongue?

Polish children in Poland and Icelandic children in Iceland learn their mother tongue under many and varied circumstances. Icelandic children learn it through interaction with family and friends, in shops, on the bus, at pre-school and at school. They hear, speak and learn their language all day long. Many children of foreign origin don't have the option of developing their mother tongue in the same way. The majority hear and use their mother tongue only at home. Thus the adults in the child's immediate environment, parents and pre-school staff need to give the child the opportunity to use the mother tongue as much as possible, both within and outside the family, with friends and adults. Parents can sing and read for the child in the mother tongue, tell stories, play music or let the child watch movies from their homeland. It's also important to make an effort to use a diverse vocabulary and to put words to objects and actions in the mother tongue. At pre-school, for example, it would be possible to show written examples of the child's mother tongue, or to play songs written in that language. Mother tongue teaching is now available in many languages. Information about availability can be obtained from the Intercultural Centre, www.ahus.is and www.modurmal.com

Gott samstarf milli leikskóla og foreldra leggur grunninn að máltöku og málþroska barnsins á íslensku.

Hvernig get ég hjálpað barninu að læra íslensku?

Gott samstarf milli leikskóla og foreldra leggur grunninn að máltöku og málþroska barnsins á íslensku. Leikskólinn ber mikla ábyrgð á því að barnið nái góðu valdi á íslensku, en foreldrar geta líka hjálpað til á ýmsa vegu. Fyrst og fremst með því að hvetja barnið til að æfa sig í tungumálinu, s.s. með því að hlusta á íslenskt útvarp og sjónvarp. Í sumum tilfellum hafa foreldrarnir svo gott vald á íslensku að þeir geta hjálpað barninu og eftt málskilning þess.

Margir foreldrar velta því fyrir sér hvort barnið geti lært íslensku til hlítar ef það á ekki íslenska vini. Því þarf að huga að því að skapa barninu aðstæður til að hitta íslenskumælandi fólk. Mikilvægt er að það fái fjölbreytt tækifæri til að tala íslensku við vini, skólafélaga og fullorðna. Foreldrarnir geta t.d. hvatt barnið til að taka þátt í verkefnum og virkum samskiptum við íslenskumælandi börn, s.s. á leiksvæðum og í íþróttum.

Einnig ættu foreldrar að velta því fyrir sér hvaða leikskóli hentar barninu best. Þeir eiga rétt á því að fá upplýsingar um hvaða áhersla er lögð á tvítyngi og málörvun í leikskólanum, hversu mikið starfsfólkið veit um málörvun tvítyngdra barna, kennslu annars tungumáls o.s.frv. Foreldrar eiga líka rétt á því að kennarar komi til móts við barnið og örvi það markvisst í málnotkun, hvort heldur er á móðurmáli þess eða íslensku.

How can I help my child learn Icelandic?

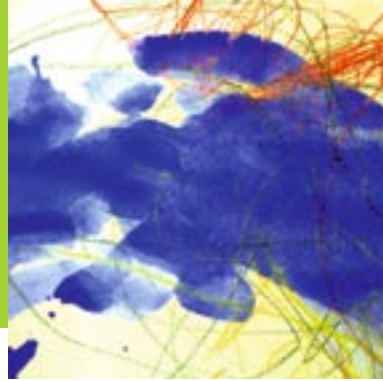
Good cooperation between pre-schools and parents is the foundation for the child's Icelandic-language acquisition and development. The pre-school is responsible for the child gaining a good command of Icelandic, but parents can also help, primarily by encouraging the child to practice the language, such as by listening to Icelandic radio or television. In some cases parents have such a good command of Icelandic that they can assist the child in improving his/her understanding of the language.

Many parents reflect on whether the child can learn Icelandic well if s/he has no Icelandic friends. Creating the right environment for the child to meet Icelandic speakers should be carefully considered. It's important for the child to have various opportunities to talk Icelandic with friends, classmates and adults.

Parents can encourage the child to participate in activities involving interaction with Icelandic-speaking children, such as playground and sports activities.

Parents should also consider which pre-school suits the child best. They have the right to obtain information about what emphasis is laid on bilingualism and language stimulation in a particular pre-school, how much staff know about the language stimulation of bilingual children, teaching in other languages and so forth. Parents also have the right to expect teachers to meet the child halfway by purposefully stimulating language usage, whether in the mother tongue or Icelandic.

Good cooperation between pre-schools and parents is the foundation for the child's Icelandic-language acquisition and development.

Hvað á að gera ef barnið hættir að tala í leikskólanum?

Dæmi eru um að barn sem byrjar í leikskóla þar sem móðurmál þess er ekki talað, hætti tímabundið að tala íslensku. Þetta svokallaða „þögla tímabil“ eru eðlileg viðbrögð. Ef barninu virðist að öðru leyti líða vel og tjáir sig með öðrum ráðum, s.s. með því að benda og gefa í skyn að það skilji, er engin ástæða til að hafa áhyggjur. Barnið er einungis að safna í sarpinn og efla með sér skilning á nýja tungumálinu. Oftast byrjar barnið að tala aftur eftir nokkurn tíma, þegar það hefur öðlast nægilega mikila þekkingu á nýja tungumálinu.

Dæmi eru um að barn sem byrjar í leikskóla þar sem móðurmál þess er ekki talað, hætti tímabundið að tala íslensku. Þetta svokallaða „þögla tímabil“ eru eðlileg viðbrögð.

What should I do if the child stops speaking at pre-school?

There are instances where a child who begins at a pre-school where the mother tongue isn't spoken temporarily stops speaking Icelandic.

There are instances where a child who begins at a pre-school where the mother tongue isn't spoken temporarily stops speaking Icelandic. This so-called "silent period" is a normal reaction. If the child seems otherwise to be all right and expresses her/himself by other means, such as by pointing and demonstrating that s/he understands, there's no reason to be concerned. The child is just gathering her/his wits and furthering her/his understanding of the new language. The child most often begins to talk again after some time, when s/he has obtained enough knowledge of the new language.

Orðskýringar

Annað tungumál: Tungumálið/in sem barnið byrjar að læra eftir máltöku fyrsta tungumáls (móðurmáls). Torvelt getur verið að draga mörk milli fyrsta og annars tungumáls, t.d. þegar barn hefur lært tvö tungumál nær samtímis. Þá er e.t.v. réttara að tala um að barnið eigi tvö móðurmál. Á Íslandi er íslenska annað/þriðja tungumál barna af erlendum uppruna. Annað tungumál er einnig kallað viðbótarmál.

Móðurmál: Tungumál sem talað er af fjölskyldu barnsins. Barn getur átt fleiri en eitt móðurmál.

Tvítýngi/fjöltyngi: Tvítýngdur/fjöltyngdur einstaklingur getur verið nýbyrjaður að tala tungumálið eða er jafnvel „fullnuma“ í því. Tvítýngd/fjöltyngd börn eiga eitt eða fleiri móðurmál og eru að tileinka sér íslenska sem annað (þriðja/fjórða) tungumál. Þau geta verið komin afar mislangt á veg með að ná tökum á íslensku.

Glossary of terms

Second language/s: The language/s that the child begins to learn after acquiring a first language (mother tongue). It can be difficult to distinguish between a first and second language, e.g. when a child has learned two languages almost simultaneously. It is then more correct to refer to the child having two mother tongues. In Iceland, Icelandic is a second/third language to children of foreign origin. A second language is also called an extra language.

Mother tongue/s: The language/s spoken by the child's family. A child can have more than one mother tongue.

Bilingualism/ multilingualism: A bilingual/multilingual individual can be just beginning to speak the language, or speak it “perfectly”. Bilingual/ multilingual children have one or more mother tongue and are learning Icelandic as a second (third/fourth) language. They can be at various stages of proficiency in Icelandic.

Reykjavik City
Department of Education

Fríkirkjuvegi 1 ↗ Reykjavík ↗ Tel. 411 7000 ↗ www.menntasvid.is